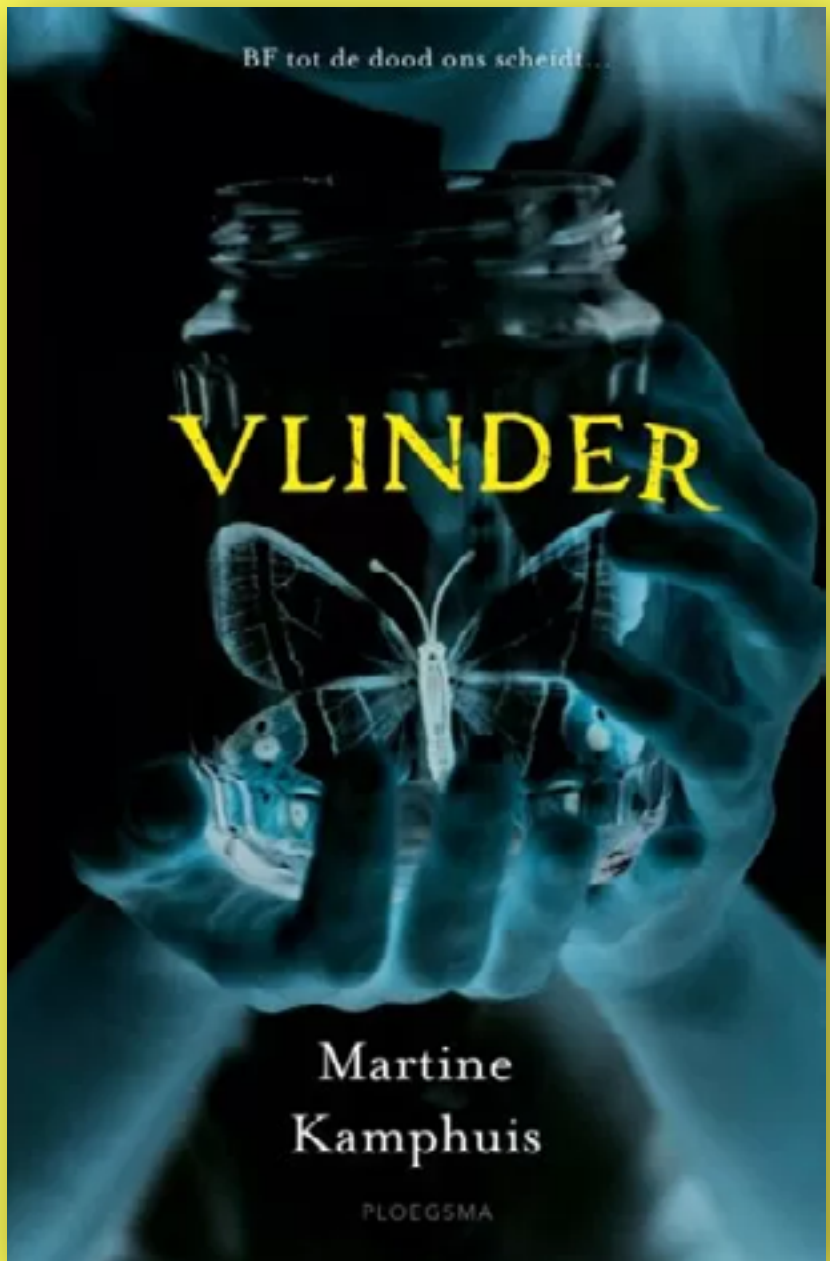

JONGE JURY LESBRIEF

**LESMATERIAAL BIJ VLINDER VAN MARTINE
KAMPHUIS**

Jonge Jury 2023

Hoofdstuk 1

Het is toeval dat Farida het meisje ziet. Ze moet wachten op een oude man met een rollator, die in een tergend traag tempo langs de brievenbussen schuifelt. Normaal gesproken zou ze haar ondanks het gedwongen wachten niet opgemerkt hebben. Dan had ze even op haar telefoon gekeken om te zien of er een nieuw berichtje was. Sinds twee weken doet ze dat zo min mogelijk, vandaar dat ze nu om zich heen kijkt. Aan de overkant van de straat ziet ze het meisje dat ongeveer even oud is als Farida zelf. Ze zit op een wipkip in een speeltuintje voor zich uit te staren, terwijl ze een lok van haar lange, roodbruine haren om haar vinger draait. Het meisje ziet er zo eenzaam uit dat Farida haar eigen verdriet weer voelt.

Even heeft ze de neiging om naar het meisje toe te gaan, bij haar te gaan zitten en te vragen of ze wil praten. Ze stelt zich voor dat het meisje zou gaan huilen en dat zij dan een arm om haar heen zou slaan en haar zou troosten en dat ze zichzelf daardoor ook iets beter zou voelen. Farida doet het niet, ze wil niet opdringerig zijn.

Het meisje zit er nog steeds als Farida een half uur later alle folders heeft bezorgd. Het is gaan regenen, zo'n zachte regen die mee lijkt te vallen, maar waarvan je toch kletsnat wordt. Ieder ander zou zo snel mogelijk naar huis willen, alleen is het daar ook al niet meer zoals vroeger. Farida kijkt naar het meisje, dat er nog precies zo bij zit als daarnet. Heeft ze het niet koud? Voelt ze de regen niet?

Even aarzelt Farida. Dan stapt ze van haar fiets en loopt naar het speeltuintje.

Het meisje kijkt op, haar bleke gezicht hoopvol.

‘Ben je oké?’ vraagt Farida.

Het gezicht van het meisje betreft. ‘Hoezo?’

‘Ik zag je een poosje geleden hier zitten en nu zit je er nog, terwijl het regent. Dat is niet helemaal...’

‘Normaal? Zeg het maar gewoon!’ Het meisje kijkt vijandig en ze praat hard – als de oude man nog aan de overkant van de straat was, had hij haar kunnen verstaan.

Farida schudt haar hoofd. ‘Ik zag je zitten en ik maakte me zorgen. Ik bedoel het goed.’

‘Ah, goede bedoelingen,’ zegt het meisje. ‘Levensgevaarlijk.’

‘Sorry,’ zegt Farida. Zodra ze het zegt, weet ze dat het onzinnig is, ze heeft niets misdaan. Maar alles aan het meisje is een beschuldiging, van de blik in haar ogen tot haar boze, hoekige schouders. ‘Ik zal je met rust laten.’ Ze draait haar fiets om en stapt op.

‘Wacht,’ zegt het meisje. ‘Sorry. Blijf alsjeblieft even. Ik wacht op mijn vriend en ik voel me zo... alleen.’ Ze haalt een telefoon uit de zak van haar jack, het scherm is een wirwar van barsten. ‘Hij heeft niet geappt.’

‘Hoe laat had je afgesproken?’

‘We hadden niet echt een tijd afgesproken.’

‘Heeft hij iets laten weten?’

Het meisje schudt haar hoofd.

‘Lullig,’ zegt Farida.

Het meisje schopt tegen een energydrinkblikje dat op de grond ligt. ‘Hij heeft het volste recht om niet te komen. Als ik iemand anders was, zou ik mij ook niet opzoeken.’

Farida weet niet hoe ze daarop moet reageren. Een echte

---

vriend is trouw, wil ze zeggen, maar dan denkt ze aan Britt, die altijd haar beste vriendin is geweest en die ze nu nauwelijks nog spreekt. ‘Heb je het niet koud?’ vraagt ze, want de jas van het meisje is doorweekt.

‘Ja, nou je het zegt.’ Het meisje kijkt nog een keer op haar telefoon en gaat staan. ‘Ik moet ook terug. Ze zullen zich wel afvragen waar ik ben.’

‘Tess!’ klinkt het in de verte. Een slungelige jongen met halflange haren komt op het speeltuintje af.

‘Is dat je vriend?’

‘Als dat zo was, zou ik een kogel door mijn kop jagen!’

‘Ik kom je halen, Tess!’

Het meisje, dat kennelijk Tess heet, kijkt naar Farida. ‘Je hoort het, ik moet gaan. Anders kan ik nóg iets op mijn lijstje van missers schrijven.’

‘Oké,’ antwoordt Farida. ‘Sterkte,’ voegt ze er nog aan toe.

‘Dank je wel,’ zegt Tess. ‘Misschien tot ziens?’

Hoofdstuk 2

‘Ik ben er!’ roept Farida. Ze bukt om de blij kwispelende Tommy op te tillen.

‘Lindsay is hier, lieverd,’ roept haar moeder. ‘Kom je even dag zeggen?’

Farida kreunt. Lindsay, die eigenlijk Gerda heet, is de minst leuke van haar moeders vriendinnen. De geur van de open haard dringt door tot in de gang, ze zijn er goed voor gaan zitten. Farida weet wat ze in de huiskamer zal aantreffen. Een fles witte wijn op de salontafel, alleen voor Lindsay, want haar moeder mag niet drinken. Een schaalje olijven, waar je zo veel van eten kan als je wilt zonder dik te worden. Lindsay met haar glimmend gelakte nagels en haar geblondeerde haren, die vragen stelt die belangstellend lijken, maar het niet zijn. Ze doet de kamerdeur open.

‘Hallo, lieverd,’ zegt haar moeder. ‘Wat ben je laat!’

‘Het is woensdag, ik heb folders rondgebracht.’

‘Ah, dat is waar ook.’ Haar moeder richt zich tot Lindsay. ‘Aslan en ik vinden het belangrijk dat geld voor onze jongedame niet te vanzelfsprekend is. Daarom willen we dat ze een baantje heeft. Voor elke euro die zij verdient, zetten wij er een op haar spaarrekening!’

‘Wat een goed idee,’ zegt Lindsay. ‘Dat had ik met mijn kinderen ook moeten doen.’

Farida kent de verhalen over de zoons van Lindsay, die alleen nog thuiskomen als ze geld nodig hebben. Al heeft dat mis-

---

schien meer met het karakter van hun moeder te maken dan met het feit dat ze vroeger geen folders rond hoefden te brengen.

Farida's moeder klopt op de bank. 'Kom je er gezellig even bij zitten, lieverd? Lekker opwarmen bij de haard?'

'Geen tijd,' zegt Farida net iets te vlug. 'Ik moet nog huiswerk maken.'

'Vertel in ieder geval even hoe het met je knappe vriendje is. Hoe heet hij ook weer?' Lindsay glimlacht. 'Die zal trouwens ook zonder bijbaantje wel weten dat geld niet aan de bomen groeit.'

Ondanks alles voelt Farida de neiging om Janusz te verdedigen. Lindsay leeft van het geld dat ze van haar ex-man krijgt. Zelf werkt ze niet en toch vindt ze dat ze neer mag kijken op mensen die ploeteren om rond te komen. 'Prima!' antwoordt ze en dan maakt ze zich uit de voeten.

Pas als ze in haar kamer is, dringt het tot haar door dat ze afgezien van dat ene moment in de huiskamer het laatste uur niet aan Janusz gedacht heeft.

Hoofdstuk 13

‘Hé, Farida!’ klinkt het als ze de volgende ochtend het schoolplein op fietst. Britt staat bij het hek. ‘Helemaal beter?’

Farida steekt haar duim op. ‘Helemaal! En hoe is het met jou?’

Britt kijkt haar aan en zegt niets. Het lijkt wel alsof ze elk moment in huilen uit kan barsten.

‘Is er iets?’ vraagt Farida.

Britt wappert met haar hand voor haar gezicht. Even aarzelt Farida. Iets in haar vindt het prima dat Britt het moeilijk heeft. Maar een andere kant van Farida parkeert haar fiets tegen het hek en slaat een arm om Britt heen. ‘Wat is er dan?’

‘Ik mis je zo,’ snikt Britt.

Farida krijgt een brok in haar keel. ‘Ik jou ook.’

In de verte gaat een bel, het teken dat de lessen zo beginnen. ‘We moeten naar binnen,’ zegt Britt. Ze glimlacht door haar tranen heen. ‘Jammer genoeg niet naar die sexy meneer Esmeijer.’

Farida houdt haar hoofd schuin. ‘Meneer Vermeulen mag er anders ook wezen.’ Vlug zet ze haar fiets op slot en dan lopen ze naar het scheikundelokaal, waar de kale meneer Vermeulen, die grote gele tanden heeft waar altijd iets tussen zit, popelt om aan de les te beginnen.

Na een blokkade scheikunde is er een korte pauze. Zonder het afgesproken te hebben, blijven Britt en Farida in de gang bij het lokaal hangen. Dat was altijd hun plek als ze ongestoord wilden

---

praten, vanwege de brede vensterbanken waar je lekker in kunt zitten. 'Ben je oké?' vraagt Farida.

Britt knikt. 'Ik vond het niet fijn dat je gisteren ziek was, maar het voelde zo goed dat je gewoon reageerde op mijn appje. Dat het weer even was...'

'Zoals vroeger?'

Britt schraapt haar keel. 'Farida, het spijt me zo dat ik verliefd ben geworden op Janusz.'

'Dat je verliefd bent geworden is niet het probleem. Dat kan gebeuren.'

Britt staart naar haar voeten.

'Je hebt geprobeerd hem te versieren. Daar gaat het om. Dat had je niet mogen doen.'

Britt kijkt haar nog steeds niet aan. 'Je hebt gelijk. En het spijt me heel erg dat ik dat gedaan heb. Ik was het niet van plan. Het gebeurde gewoon.' De kant van Farida die Britt wil zien lijden, zwijgt. Na een tijdje kijkt Britt op. 'Denk je dat je me ooit kunt vergeven? Ik snap dat het tijd zal kosten. Ik snap ook dat jij en Janusz niet meer met mij af willen spreken. Maar ik hoop dat jij en ik...'

'Zie jij Janusz nog?'

Britt schudt haar hoofd. 'Nee. Ik wil hem ook niet zien en hij mij vast ook niet. Hij duwde me weg en... Je zult het allemaal wel in geuren en kleuren gehoord hebben...'

Farida begrijpt het niet. Waarom laat Janusz niets meer van zich horen als er niets tussen hem en Britt speelt?

'Ik schaam me dood,' zegt Britt. Ze kijkt weer omlaag.

'Je schamen is niet zo zinvol. Tenminste, het is goed voor zover het je helpt om nooit meer op deze manier een vriendin te belazeren.' Farida zucht. 'Wat gebeurd is, is gebeurd. Dat kan je niet terugdraaien. Ik weet niet of het tussen ons ooit weer hele-

---

maal goed kan komen.' Ze slikt. 'Maar ik wil het wel proberen.'
Britt kijkt haar aan. 'Echt?'
'Echt.'

Als Farida thuiskomt, ligt haar moeder op de bank in de huiskamer, omgeven door kussens. Er staat een uitklaptafeltje naast haar met tijdschriften en een sapje. Farida slaat haar armen om haar heen. 'Wat fijn dat je er weer bent!'

Haar moeder houdt haar stevig vast. 'Het is heel fijn om weer thuis te zijn!'

'Hoe voel je je?'

'Goed. En met je broertje is het ook goed.' De handen van haar moeder verplaatsen zich naar haar buik. 'Ik moet wel rust houden. De werkster gaat extra komen en papa zal koken. Jij kan je gewoon richten op je schoolwerk.'

'Ik kan ook wel wat doen!'

'Lekker netflixen? Zal ik iets leuks uitzoeken?' Voordat Farida kan reageren, wordt haar moeder gebeld. Ze kijkt naar het scherm. 'Lindsay. Sorry lieverd, dit kan wel even duren... Ze hebben haar overgeplaatst naar de psychiatrische afdeling...'

Farida geeft haar moeder een zoen en loopt naar haar kamer.

Lindsay is opgenomen op een psychiatrische afdeling. Vroeger zou Farida gedacht hebben: zie je wel, het mens is knettergek. Of erger: ze stelt zich aan. Maar sinds ze Tess kent, probeert ze niet meer zo te denken. Wat bij Lindsay niet meevalt...

Tess.

Farida pakt haar telefoon.

Alles goed? Zin om te bellen? xxx

15:43

Ze staart een tijdje naar het apparaat, maar het appje wordt niet gelezen. Farida belt, ze wil weten hoe het met Tess gaat. Het duurt even voordat de telefoon wordt opgenomen. ‘Met mij,’ klinkt het kortaf.

‘Hai Tess, met Farida.’

‘O, sorry, ik had niet gekeken wie het was. Ik word hier gestalkt door een gekkie van een van de andere units! Superfijn dat je belt, ik wil je iets vragen. Het gaat om het dagboek van Vlinder, weet je nog, waar ik je gisteravond over vertelde?’

Farida zit er meteen weer middenin. ‘Daar had je in gelezen maar dat ging toen niet meer.’

‘Toen niet. Maar ik heb er vannacht over na liggen denken en ik heb besloten dat ik het toch helemaal moet lezen. Want misschien heeft wat er tussen Gideon en Vlinder gebeurde iets te maken met haar dood. En hoe rot het ook is, ik wil het weten. Misschien snap ik dan wat de echte reden is dat Vlinder zelfmoord pleegde waardoor ik het beter achter me kan laten. Alleen ligt het dagboek bij mij thuis en daar mag ik voorlopig niet heen. Zou jij het misschien op kunnen halen?’

‘Natuurlijk! Maar is het niet makkelijker als je moeder het meebrengt?’

‘Nee, dat is geen optie. Die gaat er sowieso in lezen en mijn moeder... hoe zal ik het zeggen, ze is niet zo stabiel.’ Tess lacht. ‘Hoor wie het zegt. Alleen is zij nog veel erger dan ik ben. Ze heeft last van psychosen. Complotten, straling, je kan het zo gek niet bedenken...’

‘Oké, duidelijk.’

‘Ik durf het bijna niet te vragen... maar denk je dat het morgen zou lukken?’

Eigenlijk wil Farida zo veel mogelijk thuis zijn vanwege haar eigen moeder. Bovendien wilde ze Britt morgen vragen om mee

---

naar huis te komen, dat zou haar moeder supergezellig vinden.
'Kan het overmorgen? Ik heb morgen andere plannen.'

'Overmorgen is het weekend en dan komt mijn moeder op
bezoek. Het zou heel gek zijn als er dezelfde dag een vriendin
langskomt om iets voor me te halen. Als het morgen niet lukt,
moeten we wachten tot maandag...'

Hoofdstuk 14

‘Heb je zin om zaterdag pizza te komen eten?’ fluistert Farida.

Britt kijkt haar hoopvol aan. ‘Maakt je vader hem? En gaan we dan met zijn allen een film kijken?’

‘Absoluut. Mijn vader heeft al iets uitgezocht. Hij wil alleen niet zeggen wat.’

‘Een actiethriller? Zo een waarbij jij en je moeder de hele tijd klagen dat het een platte mannenfilm is?’

‘Precies!’

Britt grijnst. ‘Top!’

‘Dames!’ roept meneer Esmeijer geïrriteerd.

Na school fietst Farida naar het huis van Tess. Toen ze gisteren beloofde dat te doen, baalde ze er eigenlijk van. Nu vindt ze het prima, Britt komt zaterdag en haar moeder zit waarschijnlijk toch de halve middag met Lindsay aan de telefoon, want toen die gisteravond voor de tweede keer belde, heeft haar vader de telefoon gepakt en gezegd dat ze voorlopig alleen nog ’s middags mocht bellen.

De flat van Tess is net zo troosteloos als die van Janusz, alleen ruikt het hier in de hal behalve naar pis ook naar wiet. Farida neemt de trap naar de eerste verdieping en belt aan bij de laatste deur. De vitrage van het raam naast de voordeur beweegt. Farida kan er niet doorheen kijken en ook door de voordeur ziet ze niets, want daar is het glas slordig afgeplakt met plastic folie. Net als Farida opnieuw aan wil bellen, gaat de deur een klein

---

stukje open, meer laat een metalen ketting niet toe. Wantrou-
wige ogen kijken vanuit een schemerige hal naar buiten.

‘Hallo, ik ben Farida, een vriendin van Tess. Als het goed is
heeft ze u laten weten dat ik zou komen om spullen voor haar
op te halen?’

‘Mag ik je ID zien?’

‘Natuurlijk.’ Farida zoekt naar haar portemonnee, die zich
niet laat vinden. Ze zet haar rugzak op de grond en haalt er
spullen uit – schoolboeken, schriften, een vergeten mondkapje,
haar etui en dan eindelijk de portemonnee. Ze pakt haar ID en
houdt die zo dat de moeder van Tess hem kan zien. Ze schrikt
van een onverwachte flits.

‘Ik verstuur de foto van je ID naar mijn bewindvoerder. Dat
doe ik altijd voordat ik iemand binnenlaat. Zo is duidelijk wie
er in mijn huis geweest is als er iets met mij gebeurt.’

Farida denkt aan wat Tess gisteren over haar moeder vertel-
de. Ze wist dat het erg was, maar dit is wel heel extreem. Zou
die moeder dit iedere keer doen, of alleen als iemand voor het
eerst komt? Farida kan zich niet voorstellen dat Tess veel vrien-
den over de vloer heeft gehad. Ze weet vrij zeker dat haar ou-
ders haar toen ze jonger was nooit bij iemand als de moeder
van Tess achtergelaten zouden hebben voor een speelafpraak,
laat staan een logeerpartij.

De deur gaat dicht en dan weer open, wijder nu. De moeder
van Tess knippert met haar ogen, alsof het licht haar zeer doet.
‘Ik heet Marjan,’ zegt ze.

Marjan heeft lange rossige haren, waar hier en daar grijs in
glinstert. Zilveren oorhangers met veelkleurige steentjes bun-
gelen aan opgerekte oorlellen. Ze heeft een lange groene jurk
aan en daaronder draagt ze leren slippers die met kraaltjes ver-
sierd zijn.

‘Ik ben Farida. Maar dat wist u al.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Dat had Tess verteld, toch?’

‘O, ja. Je moest iets ophalen. Ik zal je naar haar kamer brengen.’ De deur gaat dicht, Marjan schuift er een indrukwekkende grendel voor en maakt daarna ook nog de ketting vast. Dan wijst ze naar een deur aan het einde van de hal, zelf verdwijnt ze door een andere deur. De aangewezen deur gaat moeizaam open, er liggen scherven van een bord achter, ziet Farida als ze om het hoekje kijkt. De kamer is ook verder een bende, overal slingeren kleren, een stoel is omgevallen of omgegooid en op de tafel voor het raam staat een glas dat half gevuld is met iets wat mogelijk ooit cola was. Het raam kijkt uit op een balkon, waar een vergeelde plant vecht om te overleven.

Naast het halfvolle glas staat een foto van drie jongeren, hun armen om elkaar heen. De middelste is Tess. Aan haar rechterkant staat Gideon, links staat een meisje met hennarode haren waarvan Farida vermoedt dat het Vlinder is. Ze pakt de foto op om er beter naar te kijken. Vlinder heeft een vriendelijk, open gezicht en ze is mager, net als Tess.

Opeens klinkt de stem van Marjan, heel dichtbij. ‘Lukt het?’

‘Vast wel!’ antwoordt Farida. Ze zet de foto terug. ‘Ik was even afgeleid, sorry.’ Ze gaat naar de kledingkast. Daar ligt het dagboek niet, maar Tess en zij hebben afgesproken dat ze ook wat kleren meeneemt, om de aandacht van het dagboek af te leiden. Ze zoekt naar een lange, zwarte jurk en een paar zwarte hakken die Tess zogenaamd nodig heeft voor een feestje op Phoenix. Uit haar ooghoek ziet Farida dat Marjan nog steeds in de deuropening staat. Shit, ze had het dagboek van Vlinder meteen moeten pakken! Ze legt de jurk en de schoenen op het bed en trekt de la eronder open. Als het goed is, kan Marjan

---

niet precies zien wat ze doet. Op de tast zoeken haar trillende vingers het dagboek, een schrift met een harde kaft, heeft Tess gezegd. Ze haalt het uit de la en pakt met haar andere hand de jurk en de schoenen van het bed om vervolgens in één soepele beweging alles in haar rugzak te proppen. ‘Zo, dat is het,’ zegt ze. Haar stem klinkt schor. Ze kucht. ‘Ik zal u niet langer storen.’ Farida gaat op weg naar de gang, maar Marjan blokkeert de deuropening. ‘Mag ik erlangs?’ vraagt ze, weer met een haerende stem.

‘Sorry,’ zegt Marjan. Ze loopt achteruit de gang in, haar ogen gericht op Farida. ‘Zou je iets voor me willen doen?’

Farida ontspant. Een beetje. Zo moeder, zo dochter, denkt ze, maar ze schaamt zich daar meteen voor. Want het is logisch dat je hulp van anderen nodig hebt als het psychisch niet goed met je gaat. ‘Wat kan ik voor u doen?’

‘Beneden in de garage staat een voorraad waspoeder, ik had drie pakken gekocht toen het in de aanbieding was. Tess heeft er twee beneden gezet, alleen ga ik liever niet naar die garage..’

‘U wilt dat ik een doos waspoeder haal?’

‘Alle twee de dozen?’

Farida knikt. ‘Geen probleem.’

Marjan haalt de sleutel uit de binnenkant van de deur, geeft die aan Farida en legt uit waar de garage is. ‘Laat je rugzak maar even hier,’ zegt ze. ‘Die dozen waspoeder zijn zwaar.’

‘De rugzak kan er wel bij, hoor.’

Marjan grist de sleutel uit haar hand. ‘Ik wil dat je je rugzak hier laat. Dan weet ik zeker dat je terugkomt.’

Even heeft Farida de neiging om te weigeren, om te zeggen dat Marjan haar waspoeder dan maar zelf moet halen. Maar ze kan de moeder van Tess beter niet tegen de haren in strijken. Met tegenzin zet ze de rugzak in de hoek achter de deur. Mar-

---

jan haalt de ketting van de deur en schuift de grendel open.
‘Tot zo,’ zegt Farida. Terwijl ze over de galerij naar het trap-
penhuis loopt, voelt ze Marjans ogen in haar rug.

LESMATERIAAL BIJ VLINDER VAN MARTINE KAMPHUIS

OPDRACHT 1

Lees fragment 1 en 2 van het boek *Vlinder* van Martine Kamphuis.

- Vanuit wie wordt het verhaal verteld? Citeer een zin waaruit dit duidelijk blijkt.
- Welke aanwijzingen krijg je in het fragment over problemen die spelen in het leven van de hoofdpersoon?

OPDRACHT 2

Het meisje dat Farida in hoofdstuk 1 in het speeltuintje zag, blijkt Tess te zijn. Tess zit in een psychiatrische jeugdinstelling en Farida komt in contact met haar. Lees fragment 2. (Heb je het hele boek al gelezen? Betrek dan alles wat je weet in je antwoorden.)

- Uit fragment 2 blijkt waarom Farida's relatie met Britt en Janusz niet goed gaat. Wat is er aan de hand?
- Hoe vind je dat Farida hiermee omgaat?
- Door Farida's contact met Tess verandert haar (voor)oordeel over haar moeders vriendin Lindsay. Leg uit hoe dat komt.
- Wat weet je nu over Farida's karakter? Noem twee eigenschappen en leg uit waar die uit blijken.

OPDRACHT 3

In het boek *Vlinder* staan vriendschappen en relaties centraal.

- Welke relaties zitten goed, en welke zorgen voor problemen? Vul het schema in.
- = slecht nieuws
-/+ = soms oké, soms niet
+ = gelijkwaardige en/of stabiele relatie

	Britt	Yanusz	Tess	vader	moeder	Lely	Pierre	Gideon
Farida								

- Kies twee personages waarbij je gekozen hebt voor -/+ en leg uit wat er goed is aan de relatie en wat minder goed gaat.
- Aan welke relatie heeft Farida volgens jou het meest? Leg je antwoord uit.
- Welke overeenkomsten zie je tussen enerzijds de vriendschap tussen Farida en Tess en anderzijds Farida's moeder en haar vriendin Lindsay?
- In welk personage herken je iemand uit jouw omgeving? Beschrijf de overeenkomsten en verschillen.

OPDRACHT 4

Werk samen met een klasgenoot. Deze vraag gaat over spanning in *Vlinder*.

Een schrijver kan verschillende manieren gebruiken om een verhaal spannend te maken, bijvoorbeeld:

- Lokale spanning: Een beschreven situatie is spannend en wordt snel opgelost.
  - Globale spanning: De soort spanning die de lezer door het hele boek heen trekt, de vraag die de lezer het hele boek bezighoudt.
  - Op het verleden gerichte spanning: Er is iets in het verleden gebeurd en het hele boek gaat over de vraag wat is voorgevallen.
  - Op de toekomst gerichte spanning: Het gaat hierbij niet om wat gebeurd is, maar wat gaat gebeuren. Er dreigt iets.
  - Psychologische spanning: De spanning speelt zich af in het hoofd van een personage.
  - Vooruitwijzing: Er wordt iets verteld dat later in het verhaal gaat gebeuren.
  - Informatiesprong: Je weet als lezer meer dan de personen in de verhalen.
- Welke twee manieren kom je volgens jou het minst tegen in *Vlinder*?
  - Geef bij twee manieren van spanning opwekken een voorbeeld uit het leesfragment of uit het boek. Noteer de bladzijde, en de drie woorden waarmee het fragment begint en eindigt. Leg uit hoe de spanning in dit fragment gebruikt wordt.
  - Een spannend boek dat je moeilijk weg kunt leggen omdat je graag wilt weten hoe het verder gaat, wordt een *pageturner* genoemd. Was *Vlinder* voor jou een *pageturner*? Waarom wel of niet? En vond je dat prettig of niet? Bespreek het samen.

OPDRACHT 5

Psychologie, psychologische aandoeningen en psychologische spelletjes spelen een belangrijke rol in *Vlinder*.

- In het boek wordt een paar keer aangegeven dat Farida bang is voor seksueel geweld. Waarop baseert ze haar angst? En komt haar angst uit?
- In de presentatie over 'persoonlijke identiteit' die Farida houdt, heeft ze het over het Benjamin Franklin Effect. Wat houdt dit effect in?
- Tot welk besef komt Farida als het gaat om dit effect, en hoe komt ze daarachter?
- Ondanks dat Tess Farida behoorlijk gemanipuleerd heeft, is Farida toch mild over Tess. Hoe komt dat?
- Hoe zou jij reageren als een goede vriend of vriendin jou bedriegt of manipuleert? En maakt het daarbij uit of die persoon psychisch gezond is of niet? Leg je antwoorden uit.
- Overleg voor de volgende vragen eerst met een klasgenoot en bespreek de antwoorden vervolgens klassikaal.
- Aan het eind raakt Farida bevriend met twee jongeren die in dezelfde psychiatrische instelling als Tess zaten.
  - Wat vind je daarvan? Leg je antwoord uit.
  - Zou jij bevriend kunnen en willen raken met iemand die een psychische aandoening heeft? Waarom wel of waarom niet?
  - En met iemand die hersteld is van een psychische aandoening? Maakt dat verschil met de vorige vraag? Leg uit waarom.

- Kies een van onderstaande opdrachten. Toon na afloop de klas wat je gemaakt hebt en bespreek het samen. Leef je in in Farida's situatie en:
  - schrijf een brief waarin staat wat je nog tegen Tess in de gevangenis zou willen zeggen.
  - maak een opname voor een videodagboek over wat je is overkomen met Tess en hoe je je daarover voelt.
  - voer een gesprek met je moeder of vader (gespeeld door een klasgenoot) over vriendschap en hoe je kunt zorgen dat je je daarin niet verliest. Neem het gesprek op in beeld of geluid.

OPDRACHT 6

Kies een van de volgende opdrachten. Werk in groepjes van twee, drie of vier. Toon na afloop de klas wat je gemaakt hebt en bespreek het samen.

- Bereid net als Farida een presentatie voor met als onderwerp 'persoonlijke identiteit'. Het mag ook een opstel zijn, als je liever schrijft. Verwerk in je verhaal wat de gebeurtenissen in Farida's leven betekenen voor haar identiteit.
- Maak samen met een klasgenoot een informatieposter over egoïsme, narcisme of een van de psychische aandoeningen die in het boek ter sprake komen. Geef aan welke kenmerken je hiervan herkent bij welk(e) personage(s) uit het boek, en geef er een voorbeeld bij.
- Zoek uit of er in jullie buurt een jeugdpsychiatrische inrichting is en of je daar een bezoek aan mag brengen en een rondleiding kunt krijgen. Lukt dat niet, probeer dan of je iemand kunt interviewen die bij zo'n instelling werkt of die er zelf een tijdje verbleven heeft. Maak een verslag in beeld of in woord. Geef aan welke verschillen en overeenkomsten jullie zien met de instelling waar Tess verblijft.
- Test het Benjamin Franklin Effect op een vriendelijke manier uit. Vraag bijvoorbeeld een clubgenoot van sport die je nog niet goed kent om hulp bij je huiswerk. Zoek als het nodig is eerst wat meer informatie over hoe dit effect werkt. Vertel je proefpersoon na afloop wat je gedaan hebt en maak samen een vlog waarin je vertelt hoe het gegaan is.